
Listopadové heslo "Nejsme jako oni" se mi líbilo

Bylo listopadové dění roku 1989 pro Vás velkým překvapením?

V té době jsem končil studia na Matfyzu, takže jsem více působil ve vokovickém Ústavu matematických strojů. Na fakultě jsem byl jeden den a zbytek týdne jsem pracoval v ústavu, byl to ovšem jeden z mála ústavů, kde mohli působit chartisté. Ještě dávno před listopadem tam lidé vyvíjeli různých nepovolených aktivit (samizdaty, podepisování „Několik vět“ atd.) a najednou jsem viděl jak lidé uvažují, hlásí se, kdo co udělá. Připadalo mi to odvážné a statečné, něco jiného než v boji, kde nic jiného nezbývá, než střílet. Tady měl člověk na výběr, jít do toho nebo nejít, věděli, co je čeká a přesto se rozhodli pro aktivní přístup. Byl to pro mne důkaz statečnosti. Když člověk už nahlas řekne svůj názor, tak se pak tlaku lépe ubrání. Horší je, pokud člověk pochybuje a přemýšlí, jestli něco hrozí, pak většinou funguje spíše autocenzura, než cenzura, to co by ho mohlo ohrozit, tak raději neudělá, protože přijde hrozba.

Studentská stávka mne překvapila, pro mne to byla neplánovaná síla, protože jsem očekával, že to budou lidé z Charty a opozice a nakonec to byla stávka studentská. Přiznám se, že vzhledem k tehdejšímu vývoji v Německu, Maďarsku a Polsku jsem očekával, že se něco stane dříve, ale na druhou stranu datum 17. listopadu je velmi symbolické.

Na demonstraci 17. listopadu jsem nebyl, ale později jsem se přidal na Václaváku a na Letné. Možná jsme byli aktivní, jako vietnamští studenti ve vietnamské komunitě, než v Sametové revoluci, jako takové. Tehdy jsem spolu s dalšími vietnamskými studenty vydával časopis Forum. V týdeníku jsme chtěli informovat vietnamskou komunitu o tom, co se tady děje, protože drtivá většina Vietnamců tehdy neuměla česky. Ze začátku byla odezva velmi pozitivní, senzační, takže člověk byl hnán motivací, že dělá něco užitečného, ale pak se začali někteří ozývat, že to děláme až moc ostře a navenek s tím nechtěli mít nic společného. Takže možná časopis skončil na ztrátě motivace a nedostatku času, protože čas si časopis žádal, ať měl člověk zájem nebo ne. Vydrželo nám to tři roky a než jsme přestali, dodneška jsme se vlastně neshodli, proč jsme skončili. Možná vnitřní pocit, že to co děláme ztrácí nějaký účinek, nějakou podstatu. Možná jsme tehdy trochu optimisticky očekávali, že vývoj ve Vietnamu by mohl být taky o něco rychlejší a také se vietnamská komunita vyvíjela trochu jinak, než jsme si mysleli.

Vzpomenete si na nějaké listopadové heslo, které se Vám líbilo?

Nejvíce se mi líbilo „Nejsme jako oni“, doufal jsem, že nebudeme jako oni, ale vývoj je jiný. Kde se stala chyba nevím. Pozitivní je to, že to, co nebylo dobré a nefungovalo skončilo, ale asi se nám tady nepodařilo vybudovat lepší společnost. Problém je, že morálka je stále potlačována finančními a ekonomickými zájmy. Pokud je člověk z dnešního vývoje smutný, pak zejména proto, že se situace nevyvíjí tak, jak by chtěl. Možná je ta situace taková, jaká má být a jen nemáme za sebou potřebně dlouhý vývoj a lidé, co jdou do politiky, postrádají předpoklady, aby politiku dělali slušně. Možná to je pomalejší, než jak bychom si přáli, ale to je daň.

Řekl jsem si, že budu chodit k volbám, považuji to za povinnost, ale teď se člověk ocitá v situaci, kdy neví, koho volit. Všechny strany vypadají podobně podezřele a není výběr. S touthle partou, kdy, ať se děje, co se děje, oni tam jsou, nemáte výběr a stejně nic moc neovlivníte. Ale děláte to spíše pro vnitřní klid, než pro společnost. Nevěřím však tomu, že by většina lidí chtěla návrat do předchozího režimu, dnes je hodně špatných věcí, ale člověk má pořád svobodu a může říct, co chce, což dříve nebylo.

Jaká je dnes situace ve Vietnamu?

Vietnam je špatná kopie Číny přibližně s desetiletým zpožděním, už to není komunismus, je to mafiánský stát. Pokud jde o můj názor na vývoj ve Vietnamu, tak jsem pesimističtější než ohledně budoucího vývoje v Čechách. Myslím, že systém ve Vietnamu skončí, pokud se změní Čína, ale v současné době to vypadá, že to tam bude trvat věčně. Několikrát jsem Vietnam navštívil, ze začátku jsem měl potíže, ale byly vesměs okrajové. Vývoj ve Vietnamu není úplně ideální, vzniklo tam hnutí na způsob Charty a lidé, kteří koncipovali prohlášení měli k dispozici i překlad české Charty a přihlásili se k ní. Režim na ně začal útočit a potřebují podporu ze zahraničí, protože pro disidenty je nejdůležitější otevřená zahraniční podpora.

Zpětně, když přemýšlím o listopadu, tak to bylo úžasné. I když to přišlo opožděně, ale možná to je jeden z nejsilnějších zážitků mého života. Plný Václavák a Václavák už nestačí, tak se to musí posunout na Letnou. Prostě něco úžasného, dokonce jsem byl připraven na návrat domů, ani ve snu jsem nepočítal s tím, že bych tady zůstal tak dlouho. Kdybych tehdy odjel, možná by vzpomínky na tuhle zemi byly v úplně jiné rovině.

Děkuji za rozhovor
(PK)